

СТАНОВИЩЕ

от професор д-р Росица Александрова Пенкова – СУ «Св. Кл. Охридски»

(н.ст., име, презиме, фамилия – акад. дл. в научна организация)

на материалите, представени за участие в конкурс (ДВ, брой 32/22 април 2016 г.)

за заемане на академичната длъжност 'професор'

на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по област на висше образование: 1. Педагогически науки;

професионално направление: 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по български език и литература в началния етап на СОУ)

(наименование на научната специалност)

В конкурса за 'професор', обявен в Държавен вестник, брой 32/22 април 2016 г. и в интернет-страница на Пловдивски университет "Паисий Хилендарски" за нуждите на катедра *Българска литература и теория на литературата* към Филологически факултет, като кандидат участва **доц. дпн Румяна Димитрова Танкова**.

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

1. 1. Общо представяне на получените материали

Със заповед № Р33-18-39 от 28.04.2016 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определена за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност 'професо' в ПУ по област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по български език и литература в началния етап на СОУ), обявен за нуждите на катедра „Начална училищна педагогика“, Педагогически факултет.

За участие в обявения конкурс е подал документи **единствен кандидат**:

доц. дпн Румяна Димитрова Танкова от ПУ «Паисий Хилендарски».

Представеният от **доц. дпн Румяна Димитрова Танкова** комплект материали на хартиен носител **Е** в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, и включва следните документи:

1. Обява в държавен вестник за конкурса
2. Молба за допускане до конкурс
3. Автобиография на доц. дпн Румяна Димитрова Танкова
4. Дипломи за ОКС "магистър", за научна степен "доктор", за академична длъжност "доцент" и за научна степен "доктор на науките"
5. Удостоверение за хорариума по дисциплината "Методика на обучението по български език и литература в началния етап на СОУ"
6. Документи, свързани с процедурата по обявяване на конкурса
7. Служебна бележка за спазени специфични изисквания на Педагогическия факултет на ПУ "П. Хилендарски"; Протокол от заседанието на Комисията за качество на научноизследователската работа при Педагогическия факултет на ПУ "П. Хилендарски"; Доклад от Председателя на Комисията за качество на научноизследователската работа при Педагогическия факултет на ПУ "П. Хилендарски"
8. Списък на публикациите на доц. дпн Румяна Димитрова Танкова след заемане на академична длъжност "доцент" (за научна степен "доктор на педагогическите науки" и за участие в конкурс за академична длъжност "професор")
9. Списък с анотации на публикациите на доц. дпн Румяна Димитрова Танкова за участие в конкурс за академична длъжност "професор"
10. Списък на забелязаните цитирания на публикации на доц. дпн Румяна Димитрова Танкова
11. Списък на проектите през периода 2008 - 2016 г. с участието на доц. дпн Румяна Димитрова Танкова
12. Списък на докторантите на доц. дпн Румяна Димитрова Танкова

Кандидатът **доц. дпн Румяна Димитрова Танкова** е приложила общо 74 научни труда, от които 2 монографии, 2 студии на английски език, 26 научни статии, 2 учебника за студенти и 7 учебника за началното училище, 7 методически ръководства, 28 учебни помагала, както и списък на 21 научноизследователски проекта. Приемат се за рецензиране 62 научни труда, които са извън дисертацията - 1 монография, 19 научни статии (12 на български език, 7 на чужд език) и се отчитат при крайната оценка 2 учебника за студенти, 7 методически ръководства, 7 учебника за началното училище, 26 учебни помагала и 21 проекта, свързани с научната проблематика. Не се рецензират 12 научни труда по дисертацията.

Прави впечатление изключителната прецизност, с която материалите са систематизирани и представени за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност **'професор' на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“**.

1.2. Кратки биографични данни на кандидата

Доц. дпн Румяна Димитрова Танкова е Декан на Педагогическия факултет при ПУ „П. Хилендарски“ от 2011 г. до настоящия момент, като организира и управлява дейността, свързана не само с обучението на студенти и докторанти, но и с продължаващата квалификация на педагогическите специалисти. Отговаря за научноизследователската дейност на преподавателите, студентите и докторантите във факултета; управлява финансовия ресурс на факултета.

От 1999 г. досега доц. дпн Румяна Танкова заема длъжности в академичната администрация. Като председател на Научния съвет към Педагогическия факултет стимулира научното развитие на академичния състав. Като Директор на Педагогически колеж към Пловдивския университет (в град Пазарджик) управлява учебната, художествено творческата и финансовата дейност в колежа. В продължение на 8 години е и заместник-декан по учебната част на Педагогически факултет при ПУ „П. Хилендарски“.

Научното израстване на доц дпн Р. Танкова започва през 1988 г. с назначаването ѝ като асистент по методика на обучението по български език в началното училище в Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, продължава последователно към главен асистент, доктор по методика на обучението по български език и литература, доцент по шифър 05.07.03 и доктор на педагогическите науки.

С педагогическата практика я свързват не само годините като учител по български език и литература в СОУ „Г. Бенковски“ - гр. Пазарджик, но и цялостната ѝ дейност и научна продукция по методика на обучението по български език и литература, с квалификационните курсове и програми за начални учители и директори. Широко разпространени и търсени от учителите са методическите ѝ разработки, учебниците и учебните помагала. Високо ценена от научната общност и от педагогическите специалисти са и нейните компетентности по-конкретно в областта на интеркултурното образование.

2. Обща характеристика на дейността на кандидата

Високата **оценка на учебно-педагогическата дейност** и на подготовката на кандидатката за длъжността „професор“ може да бъде аргументирана с професионалната ѝ ангажираност и компетентното ѝ отношение към работата със студентите, с високото качество на двата учебника за студенти. Научното ръководство на трима докторанти, от които единият вече е успешно защитил дисертация, също е потвър-

ждане на професионалните възможности на доц. дпн Р. Танкова във връзка с научната област и професионалното направление на конкурса. Работата със специализанти и по програми за продължаващо образование разширява обхвата на *учебно-педагогическата дейност* на кандидатката.

По дисциплината *Методика на обучението по български език и литература в началния етап на СОУ* доц. дпн Р. Танкова има необходимия минимум лекционни часове. Тази констатация е направена в Протокол № 6 от проведен катедрен съвет на катедра „Начална училищна педагогика” и е потвърдена с удостоверение от Ръководството на Педагогическия факултет при ПУ „Паисий Хилендарски”, че по учебната дисциплина *Методика на обучението по български език и литература в началния етап на СОУ* се четат 225 часа лекции.

Високата ми **оценка на научната и научно-приложната дейност** на доц. дпн Р. Танкова е резултат от анализа на научните трудове и установените приноси в теоретичен и практически план.

От представените за участие в конкурса 62 публикации, 10 са самостоятелни книги, в които се концептуализират алтернативи за ограмотяване на деца и възрастни и се създава технология за обучение по четене и писане. Систематизират се научните знания в областта на методиката на обучението по български език и литература в началното училище и се предлагат ценни методически решения. Научните статити са публикувани на български език (12 броя) и на чужд език (7 броя) в научнометодически списания и сборници от научни конференции. Всички учебници и учебни помагала (33 броя) подпомагат пряко работата на учителите в началния етап на образование.

Ценен труд за методиката на обучението по български език и литература в началния етап на средното училище е представената монография „Алтернативи по пътя към грамотността – технологии за обучение по четене и писане на деца и неграмотни възрастни”. Въз основа на теоретично осмисляне на особеностите на четенето и писането като речеви дейности и спецификите на тяхното овладяване и на анализа на процеса на ограмотяване в българското училище, авторката откроява съществуващи дефицити и предлага конкретни методически решения. Подбират се и се систематизират известни в световната практика методи, които се предлагат като алтернативи на метода на ограмотяване в българското образование. С приноси елементи може да се оценят предложените възможности за прилагането на тези методи: 1) в обучението по четене и писане на деца в предучилищна и в начална училищна възраст; 2) за ограмотяването на възрастни; 3) при обучение на билингви с доминиращ майчин

език. Като съществен принос в методиката на обучението по български език и литература може да се приеме обосноваването на нова технология за обучение по четене и писане на деца и неграмотни възрастни, която е изцяло авторска.

Теоретичните обобщения и обосноваването на някои методически понятия в представените две методики на началното обучение по български език и литература, публикувани като учебници за студенти, ми дават основание да ги определя като публикации с научно-приложни приноси, а не само с практическо значение за бъдещите учители.

Представените изследвания в научните статии са насочени към проблеми и решения на обучението в началното училище. В тази научна област доц. дпн Р. Танкова поставя няколко акцента:

- обучение по четене и писане на малките ученици, вкл. ограмотяване;
- обучение на билингви с доминиращ майчин език;
- обучение на учители.

Важно място в изследванията на доц. дпн Р. Танкова заемат проблемите на обучението по четене и писане (№ 11, № 28 и 21 от списъка на публикациите, представени за участие в конкурса за академичната длъжност "професор"). Акцент се поставя върху изследване на трудностите на 9-10-годишните ученици при четене. Предлага се технология за усвояване на знания за книгите и за стимулиране на читателската активност на малките ученици, както и алтернативи в началното обучение по правопис. Възможностите на изследовател доц. дпн Танкова проявява в проучванията си на типичните грешки в писмената реч на учениците (№ 21), както и при анализиране на причините за трудното приобщаване на учениците към света на книгите (№ 19). Защишава се тезата, че е необходима промяна на модела на обучение на съвременното дигитално поколение. В няколко статии (№ 15, № 18 и № 27) авторката обосновава необходимостта да се използват мултимедийните проекти, да се създава дигитална среда в класната стая. Търсят се възможности за развиване на детската креативност чрез дейности по проекти (№ 29). Отчита се, че успехът в началното училище се предпоставя от успеха в детската градина, във връзка с което доц. дпн Р. Танкова предлага възможности на игровите методи, както и на работа с текста в условията на подготвителната за училище група (№ 17 и № 26).

Голям кръг от проблеми и предложени решения се открояват в статиите, свързани с обучението на ученици билингви с доминиращ майчин език (№ 12, № 13 №14 №16, №23, №24 и №25). Уменията на доц. дпн Р. Танкова за създаване на

концепции ярко се изявяват в този аспект на методиката на обучението по български език и литература. Нейните изследователски интереси се разширяват и към обучението на ученици и от гимназията. В този смисъл тук следва да се отчетат приносните моменти, които са извън обхвата на дисертационното изследване. Подчертават се спецификите при обучението по писане на ученици билингви, анализират се трудностите, причините за отпадане от училище, правото на достъп до образование. Теоретично се осмислят възможностите за обучение по бизнескомуникация на ученици от ромски произход, за развиване на свързаната им реч. Търсят се методи за ограмотяване, съобразени с особеностите на езиковата среда. Представеният теоретичен конструкт намира израз в монографията и се апробира в практиката.

Важен аспект в научно-приложната дейност на доц. дпн Р. Такова е работата, свързана с подготовката на учители. Резултатите от работа по проекти, представени в статията под № 22 в списъка на публикациите, представени за участие в конкурса за академичната длъжност "професор", са насочени към подкрепа на новоназначени учители и директори в българските училища.

Всички учебници и учебни помагала (33 броя) подпомагат пряко работата на учителите в началния етап на образование.

Значимостта на приносите се подкрепя от отражението на резултатите от тях в трудовете на други автори. Забелязани са 78 цитирания на публикациите на доц. дпн Румяна Танкова в 33 авторитетни източника, от които 5 на чужд език в 5 източника. Необходимо е да се подчертае, че 2 от цитиранията на чужд език са от последните 2 години. От цитиранията на български език 10 са в самостоятелни книги, а 3 са направени през последните три години.

Представените научни трудове са значителни по обем и са със съществен принос за методиката на обучението по български език и литература в началния етап на средното училище. Със своята забележителна научна продукция доц. дпн Румяна Танкова се е утвърдила като учен с признат авторитет както сред научните среди, така и в цялата педагогическа общност – учители, директори, експерти и други педагогически специалисти.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от **доц. дпн Румяна Димитрова Танкова**, отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Кандидатката в конкурса е представила **достатъчен** брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на докторската дисертация и след заемане на академичната длъжност „доцент“. В публикациите има оригинални научни и приложни приноси, които са получили международно признание, като част от тях са публикувани в списания и научни сборници, издадени от чуждестранни академични издателства. Теоретичните разработки имат практическа приложимост, тъй като са пряко ориентирани към обучението по български език и литература в началния етап на средното училище.

Постигнатите от **доц. дпн Румяна Димитрова Танкова** резултати в учебната и научноизследователската дейност, **напълно** съответстват на специфичните изисквания на Педагогическия факултет, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да дам своята **положителна** оценка и убедено **да препоръчам** на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Педагогическия факултет на ПУ за избор на **доц. дпн Румяна Димитрова Танкова** на академичната длъжност ‘професор’ в ПУ „П. Хилендарски“ по професионално направление 1.3. *Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по български език и литература в началния етап на СОУ).*

15.09.2016 г.

София

Изготвил становището:

Проф. д-р Росица Пенкова

(ак. дл. н. ст. име фамилия)

